

University of Pardubice
Faculty of Arts and Philosophy

**Political and Economic Context of the Changes in the
Social Structure of the Minor Nobility in Bohemia at
the Beginning of the Early Modern Period
(with special regard to the Chrudim Region)**

Theses of Doctoral Dissertation

Author: Mgr. David Richter
Supervisor: prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

2022

Anotation

This thesis deals with the issue of processes of formation the minor nobility at the turn of the late Middle Ages and the beginning of the Early Modern Period in the Bohemia. While the lordly status closed in Bohemia around 1500, the knightly status closed later. Yet in the 15th century was the minor nobility divided into lower group – esquires and higher – knights. Yet in the 15th century sufficed to buy free possession and a burgher became a nobleman. Fixed rules appeared around halves the 16th century. Then was a man endowed of a coat of arms addressed as the famous esquire and third generation as noble knight. In the 16th century came up to change groups from which the new nobility arose.

While in the 15th century the new nobility formed primarily from warriors and also burghers, in the 16th century more intellectuals, clerks and burghers were promoted. The 15th and 16th centuries were periods of changes. Came up to change groups from which the new nobility arose and the old minor nobility disappeared. Esquires' group disappeared and freemens' group

reduced. Between members of the old and the new nobility came to disputes of titles.

Key words

Minor nobility, knightly status, esquire, titles, Chrudim region, 15th and 16th centuries

Topics and aims of the work

This thesis deals with the issue of processes of formation the minor nobility at the turn of the late Middle Ages and the beginning of the Early Modern Period in the Bohemia. While the lordly status closed in Bohemia around 1500, the knightly status closed later. In the 15th century, the minor nobility was divided into a lower group – esquires and a higher group – knights.

At the turn of the 15th and 16th century in the Kingdom of Bohemia, the nobility was divided into a higher group, lords, and a lower group. Further, the lower nobility was divided into panoše, zeman, vladyka and knight. Panoše was the lowest level of the noble society. Initially, panoše was a nobleman who served a powerful lord. He often did not own any property. In the 15th century, many of them lived in towns. Next level was zeman - a nobleman who lived at his country estate, usually at a court, and made a living from agriculture. Another level of the lower nobility was vladyka, a nobleman who was a holder of a homestead and a few serfs. But this nobleman could not be proud of his old

family tree. The highest level of the lower nobility was a knight. However, the boundary between the statuses was unclear and pervious in the 15th century.

Some vassals (liegeman) and freemen belonged to the nobility. In the late Middle Ages and in the Early Modern Period, the population of the Kingdom of Bohemia was divided into two groups – free and unfree. On the borderland of these groups, there were freemen, people who, in fact, belonged to rustic people, but who had some rights of the nobility (personal and property freedom, right to be written into the Land Tables, right to have the serfs, right to hunting, right to brew beer etc.), but also obligations (obligation to pay taxes and obligation of military service). It is supposed that in some cases they were the impoverished nobility. On the other hand, yet in the 15th century sufficed to buy free possession and a burgher became a nobleman.

In the 16th century, the characteristics of the groups from which the new nobility arose changed. Whereas in the 15th century the new nobility was primarily formed from the warriors, in the 16th century

more intellectuals, clerks and burghers were promoted. They were called “armorial burghers”.

The 16th century was a period of changes. The groups from which the new nobility arose changed and the old minor nobility disappeared. The group of esquires was dissolved and the group of freemen was reduced. That time disputes over titles among the members of the old and the new nobility broke out. The new nobility tried to get a good social position, but the old nobility did not accept their effort. They did not admit the members of the new nobility into themselves. At the same time, burghers were being promoted and the minor nobility was growing poor and drawn to towns.

Armorial burghers were a group of the higher society that stood on the borderland between burghers and lower nobility. The gaining of the armorial burgher status was primarily expanded in the 16th century. A monarch awarded a burgher by a coat of arms and the title according to his merits. They were often burghers of royal towns or officers of manor estates. Later some of the armorial burghers were knighted. In the 16th century,

they were one of the personal sources of the lower nobility which replaced old group of esquires.

The main idea of this dissertation is the nobility divided not into two states (lords, knights), but into three (lords, knights and esquires). The hussite wars and the dispute over sitting on benches played a main role in this formation of states. It was a group of esquires who went through the process most significant transformation.

The term esquire became later a designation of wide group of the lower status of the lower nobility. This group disappeared at the end of the 15th century. At the time, the nobility was divided into only two states. The concept of esquire was reintroduced for the social stratification of the lower nobility in the middle of the 16th century. At the time fixed rules appeared. Then, having been conferred a coat of arms, a man should have been addressed as “famous esquire“ (panoše) and his third generation “noble esquire” (vladyka). The condition of admission to the aristocratic corporation from the assembly became an important element in the 20s and 30s.

The process of forming lower nobility can be studied in many ways. On the one hand it is study of national sources, such as many resolutions of assemblies or the land law. On the other hand it is research of towns, large estates or regional assemblies. The nobility was also a relatively important component of royal towns in the 16th century. At the same time, it is necessary to keep in mind that it is important to study armorial burghers who were accepted into the knight status.

An overhead homestead of the nobility was expanded in our territory in the second half of the 15th century and mainly in the 16th century. The nobility began to make business in fish farming, corn growing and brewing. Therefore, in their domains, the nobility created manor homesteads which became the centre of the domain and its administrative unit. However, the nobility needed own sufficiently extensive and compact estate for prosperous production. That is why from the half of the 15th century rich noblemen bought up surrounding estates of minor knights to make their domain round. Therefore, quite an important group of the nobility that did not own estate but had a relatively big

financial capital came into being. While some noblemen used this capital to credit business, others bought a house in a town and merged with burghers. The development of manor homesteads was fundamental not only for the lifestyle of the higher nobility but also for minor knights.

Regional assemblies were also very important for the political life of the minor nobility. I studied the development of the lower nobility in our area. In neighbor countries, the lower nobility was not divided in the same way as in Bohemia and did not go through the same changes. Our lower nobility is possible to compare with the Polish nobility, but in Poland, the nobility was divided according to property and power. It is interesting that region assemblies in which the lower nobility participated existed in Bohemia and Poland. While in Poland region assemblies were held for many centuries, in Bohemia they were cancelled during the first half of the 16th century. The loss of the power of the lower nobility was connected with the calling off region assemblies. Then only the Czech Land Assembly in Prague worked in Bohemia. But poor nobility did not

have financial sources to go to Prague and take part in negotiations.

Methods and sources

The sources for my thesis are primarily placed in district archive (e. g. in Chrudim), regional archives (e. g. Zámorsk) and the National Archive in Prague. Archival collections of towns are deposited in the district archives. It is important because a lot of the nobility lived in the royal towns in the 16th century. Edited documents are also very important sources, especially the Czech Archive edition.

Collections of manor homesteads are located in regional archives. Some nobles lived at liege courts which belonged to manor homesteads. On the other hand, free estate was written into the Land Tables which are located in the National Archive in Prague. Some other sources are also deposited in Prague. They are primarily records from the chamber tribunal, the then institution which dealt with disputes of the nobility. It is interesting that in the 15th and 16th century, most of the minor

nobility just lived at courts which were, together with fields, often their only family property and source of their income. In the 16th and 17th century even the minor nobility was impoverished. That is why they lived at liege courts and later they fell down into servitude.

In the dominion of Pardubice, some nobility and armorial burghers lived at liege courts. Some of them, e.g. Burian Svitkovský of Škudly and Matouš Křižanovský of Živanice strove to change their liege courts to free courts. But the owners of the dominion (the Persteins or the Habsburgs) did not allow it.

Sources documenting the life of the lower nobility in Chrudim are stored in the district archiv. These documents map aristocratic property in the town and help us to know coexistence with townspeople.

From the point of view of methodology the work is based on a combination of several approaches. The main methods include social history, economic history, administrative history, historical semantics and microhistory. Josef Macek was an important source of inspiration.

From the viewpoint of structure the final thesis is divided into four basic chapters. The introduction contains a definition of the topic, a list of sources and an overview of research. The second chapter is the core of the work describing the processes and changes that the minor nobility underwent in Bohemia in the 15th and 16th centuries. The third chapter contains several regional probes. The last chapter is the conclusion, which summarizes the findings and opinions.

Results

In my dissertation, I studied the process of changes at the bottom stratum of the nobility. I tried to prove that the lower nobility was divided into two groups in the 15th century. The knights stood higher, the esquires were lower. This division was significant especially in the Hussite and posthussite period. The work also focused on several research probes from the Chrudim region.

Armorial townspeople belonged to the elite members of high society of royal towns, members of

these families usually belonged to the richest and most influential. They regularly appeared in the structures of administrative bodies, people around them considered them to be esteemed persons and from time to time they also strived for being knighted. In the case of those successful, we encounter the effort to adequately demonstrate their newly acquired social status such as friendship with the neighbouring gentry or with a different lifestyle. Most of them, however, failed to escape the shadow of their town and “came to a standstill” somewhere on the border between the townspeople and the lower nobility.

House Franc of Liblic was also among a large number of families with their own coats of arms in the 16th century. The founder of the family in the second half of the 15th century was draper Zikmund Franc, whose offspring split into two main branches, members of one of them were bestowed a coat of arms and a title in 1543 and subsequently in 1545 they were bestowed a knighthood. This promotion strengthened the elite position of the family within the town even more. Members of the family owned many Chrudim pieces of

real estate, regularly sat on the town council, and held the office of Primate or royal reeve. In one case, a member of the family, Simeon Franc, also owned a feudal mill and free villages. Until the second half of the 16th century, the main source of the family's livelihood was drapery, which became the foundation of the family fortune. The family lived in Chrudim until 1660s when they disappeared.

Another example from the Chrudim region was the dispute between Jan Kapoun of Svojkov and the priest Sofián from the end of the 16th century. At the root of the dispute lied the fact that Kapoun the knight bought several local serf's estates he settled down on, making them into his "residence". These estates used to pay a regular fee to the local parish priest. Kapoun the knight as the new owner and a noble refused to pay such fee which lead to a conflict with the local priest.

The dispute is interesting because there is a number of preserved documents containing a part of the communication, discussions and arguments of both parties. In particular, Kapoun's arguments are intriguing as they are based on the principle of "aristocratic

exclusivity”. It adds nicely to our knowledge of the life of poorer lower nobility who for various reasons lost their free estate and moved to a serf’s estate. The dispute shows that regardless of the size and type of their property these impoverished nobles refused to give up their exclusive rights.

The urban area was connected with the lower nobility. Nevertheless the property possession in towns or petty possession of country yards belong to less studied aspects of the real estate owned by the nobility. If the nobility’s property in towns is the subject of research, this mostly concerns residential or main towns in the country. In Chrudim, it was the gentry living in the surroundings of the town that had possessed the property since the early 15th century. They continuously extended their properties, transferred them to further generations or, on the other contrary, sold them. On the basis of studying the town books combined with other sources it is possible to try to learn reasons and intentions with which they approached the town property possession. While some of them were led by existential or political reasons, others bought real estate in towns due to the

comfort offered by the town life financed by the revenues from their domains. Others bought real estate to resell it with profit in a relatively short period of time, creating price speculations this way. The group of heirs, who only sold inherited property, cannot be ignored either.

The town was also an important information center, a meeting place, networking environment and also a place where regional assemblies took place.

A small probe into the census of freemen from 1605 proved that some nobles were also counted among them.

Selected overview of the sources

Archival sources

National Archive in Prague

Fond Desky zemské menší, DZM 170.

Fond Desky zemské větší, DZV 7.

Fond Stará manipulace, sign. P 70/4, inv. č. 2643, kt. č. 1642. Spor o placení obilných ospů ve vsi Mikulovice.

Fond Stará manipulace, sign. F 42/76, inv. č. 959, karton č. 754. Seznamy svobodníků z r. 1605.

State regional archive in Zámorsk

Fond Velkostatek Pardubice

Inv. č. 318. Purkrechtní kniha pro léta 1525-1536.

Inv. č. 319. Purkrechtní kniha pro léta 1558-1563.

Inv. č. 320. Purkrechtní kniha pro léta 1563 až 1569.

Inv. č. 325. Purkrechtní kniha pro léta 1594-1606.

Inv. č. 16. Urbář panství z roku 1588.

State district archive Chrudim

Fond Archiv města Chrudim

Inv. č. 362. Liber contractuum pro léta 1439-1504.

Inv. č. 363. Liber contractuum pro léta 1483-1522.

Inv. č. 364. Liber contractuum 1505-1549.

Inv. č. 365. Liber transactionum 1505-1584.

Inv. č. 366. Heuraths und Schänkungsurkundenbuch
1505-1595.

Inv. č. 367. Liber testamentorum 1505-1614.

Inv. č. 368. Liber orphanorum 1505-1637.

Inv. č. 369. Liber contractuum od roku 1545.

Inv. č. 371. Liber vinitorum 1554-1652.

Inv. č. 372. Liber contractuum od roku 1567.

Inv. č. 373. Liber memorabilium pro léta 1579-1662.

Inv. č. 375. Liber contractuum ruber 1607-1643.

Published sources

ČÁDA, František. *Ondřeje z Dubé Práva zemská česká*.
Praha, 1930.

ČERNÝ, Jiřík. *Formy a Notule Listů všelijakých, jichž jeden každý v potřebách svých rozličných platně potřebovati může. Přitom také jest i Titulář Stavů*

Duchovního i Světského nově sebraný a vytištěný. Praha 1572.

DVORSKÝ, František – GINDELY, Antonín (eds.). *Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu II. 1546-1557.* Praha, 1880.

EMLER, Josef. *Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae anno MDXLI igne consuptarum I.* Pragae, MDCCCLXX.

EMLER, Josef. *Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae anno MDXLI igne consuptarum II.* Pragae, MDCCCLXXII.

FAUKNAR Z FONKENŠTEJNA, Šebestyán. *Titulář obsahující v sobě v jazyku českém předně formy listův všelijakých v potřebách lidských a titule stavův duchovních a světských.* Praha, 1589.

FRIEDRICH, Gustav. (red.). *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské. Díl XXXII, XXXIII, XXXV, XXXVI, XXXVII/1-3.* Praha, 1915-1944.

JIČÍNSKÝ, Jan. *Formy a notule listův všelijakých, jichž jeden každý v potřebách svých rozličných platně potřebovati můž.* Praha, 1567.

JIREČEK, Hemergild (ed.). *M. Viktorina ze Všehrd. O právích země české knihy devatery*. Praha, 1874.

JIREČEK, Hermenegild (ed.). *Obnovené právo a Zřízení zemské dědičného království Českého*. Praha, 1888.

KALOUSEK, Josef (red.). *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské. Díl VII-XXII*. Praha, 1887-1905.

KREUZ, Petr - MARTINOVSKÝ, Ivan - VOJTÍŠKOVÁ, Jana. *Vladislavské zřízení zemské: a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*. Praha, 2007. ISBN 978-80-86197-91-3

PALACKÝ, František (ed.). *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské. Díl I.-VI*. Praha, 1840-1872.

ŠUD ZE SEMANÍNA, Mikuláš. *Titulář stavu duchovního a světského*. Praha, 1556.

Z LICKA, Brickí. *Titulář stavu duchovního a světského zemí českých*. Praha, 1534.

Secondary literature

AL SAHEB, Jan. K procesu úpadku drobné šlechty na severovýchodní Moravě v 16. století. In *Sborník prací*

Filozofické fakulty brněnské univerzity: řada historická (C) 57, 2008, č. 55, s. 35-52.

AL SAHEB, Jan. Proměny uvnitř rytířského stavu v 16. století na příkladu severovýchodní Moravy. In BRŇOVJÁK, Jiří – GOJNICZEK, Waclaw – ZÁŘICKÝ, Aleš (red.). *Šlechtic v Horním Slezsku: vztah regionu a center na příkladu osudů a kariér šlechty Horního Slezska (15.-20. století) = Szlachcic na Górnym Śląsku. Relacje między regionem i centrum w losach i karierach szlachty na Górnym Śląsku (XV-XX wiek)*. Ostrava – Katowice, 2011, s. 375-386.

BOGUCKI, Ambrozy. Czeskie nazwy rycerstwa w XIV i XV wieku (Die böhmische Ritterschaft im 14. und 15. Jahrhundert). In *Czasopismo prawno-historyczne* 40, 1988, s. 33-57.

BOGUCKI, Ambrozy. Etymologie polskich nazw rycerstwa. In *Studia z dziejów średniowiecza* 15, 2009, s. 17-3.

BRANDL, Vincenc. *Glossarium illustrans bohemicomoravicae historiae fontes*. Brno, 1876.

BRANDL, Vincenc. Stav panský a rytířský. In *Časopis Matice moravské* 1, 1869, s. 145-184.

BŮŽEK, Václav. Majetková skladba šlechty v předbělohorských Čechách. In *Hospodářské dějiny* 14, 1986, s. 175-216.

BŮŽEK, Václav. Manové ve skladbě nižší šlechty jagellonského věku. In *Marginalia Historica: sborník prací Katedry dějin a didaktiky dějepisu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy* 4, 1999, s. 155-174.

BŮŽEK, Václav. Nižší šlechta v poddanských rezidenčních městech předbělohorské doby. In KOKOJANOVÁ, Michaela (red.). *Měšťané, šlechta a duchovenstvo v rezidenčních městech raného novověku (16. – 18. století). Sborník příspěvků z konference uspořádané v Prostějově ve dnech 25. – 27. dubna 1995 Muzeem Prostějovska v Prostějově a Rakouským ústavem pro východní a jihovýchodní Evropu, odbočka Brno.* Prostějov, 1997, s. 185-199.

BŮŽEK, Václav. Nižší šlechta v předbělohorských Čechách (prameny, metody, stav a perspektivy bádání). In *Český časopis historický* 91, 1993, č. 1, s. 37-54.

BŮŽEK, Václav. *Úvěrové podnikání nižší šlechty v předbělohorských Čechách.* Praha, 1987.

ČECHURA, Jaroslav. Městská šlechta – součást pražského patriciátu? (K otázce kontinuity pražského patriciátu 14. – 16. století.). In *Documenta Pragensia* 9/1, 1991, s. 57-76.

ČORNEJ, Petr. K otázce životního stylu nižší šlechty před Bílou horou. In *Středočeský sborník historický* 15, 1980, č. 1, s. 125-142.

FIDLEROVÁ, Alena a kol. Ze staročeské terminologie sociálních vztahů (pán). In *Slovo a slovesnost* 38, 1977, č. 1, s. 53-64

HANUS, Václav (red). *Chrudimsko a Nasavrcko. Díl 4. Prehistorie a historie obcí na Chrudimsku*. Chrudim, 1926.

HOFFMANN, František. *Středověké město v Čechách a na Moravě*. Praha, 2009.

HOLEČEK, Jindřich. Příspěvky k metodologickým aspektům výzkumu české šlechty v období husitské revoluce. Marxistická nobilitologie, její metody a techniky. In *Ústecký sborník historický* 1979, s. 83-106.

HRUBÁ, Michaela, Erbovní měšťané - "urozená" vrstva předbělohorských českých měst? (Životní styl erbovních rodin na příkladu Mrázů z Milešovky v Litoměřicích). In

HRUBÁ, Michaela (ed.). *V komnatách paláců - v ulicích měst: sborník příspěvků věnovaných Václavu Ledvinkovi k šedesátým narozeninám*. Praha, 2007 s. 245-257.

HRUBÝ, Vladimír – VOREL, Petr. „Burianova báseň“ a pozdně gotické Pardubice. In BENEŠ, Zdeněk – MAUR, Eduard – PÁNEK, Jaroslav (eds.). *Pocta Josefu Petráňovi. Sborník prací z českých dějin k 60. narozeninám prof. dr. Josefa Petráně*. Praha, 1991, s. 161-190.

CHLÁDKOVÁ, Věra a kol. Ze staročeské terminologie sociálních vztahů (rytíř). In *Slovo a slovesnost* 41, 1980, č. 1, s. 62-71.

CHLÁDKOVÁ, Věra a kol. Ze staročeské terminologie sociálních vztahů (šlechta, šlechtic). In *Slovo a slovesnost* 38, 1977, č. 3, s. 229-237

CHMELÍŘ, Václav. Raně novověká šlechta ve městech a česká historiografie posledních dvaceti let: prameny a perspektivy. In *Města ve středověku a raném novověku jako badatelské téma posledních dvou desetiletí: stati a rozšířené příspěvky z 30. vědecké konference Archivu hlavního města Prahy, uspořádané ve dnech 11. a 12.*

řijna v Clam-Gallasově paláci v Praze. Dolní Břežany, 2013, s. 93-101.

JANÁČEK, Josef. *České dějiny. Kniha I. Díl I. Doba předbělohorská 1526-1547.* Praha, 1984.

JÍŠOVÁ, Kateřina (red.). *Města a šlechta ve středověku a raném novověku. Výbor statí Václava Ledvinky: vydáno k životnímu jubileu autora.* Praha, 2016.

KLECANDA, Vladimír. Přijímání do rytířského stavu v zemích českých a rakouských na počátku novověku. Příspěvek k dějinám nižší šlechty. In *Časopis archivní školy VI*, 1928, s. 1-125.

KLECANDA, Vladimír. Tři kapitoly o českomoravských erbovnících. In *Zprávy českého zemského archivu*, 1932, s. 69-96.

KOWALEWSKI, Krzysztof. *Rycerze, włodycy, panosze. Ludzie systemu lennego w średniowiecznych Czechach.* Warszawa, 2009.

LEDVINKA, Václav. Rozmach feudálního velkostatku, jeho strukturální proměny a role v ekonomice českých zemí v předbělohorském období. In *Folia Historica Bohemica* 11, 1987.

LEDVINKA, Václav. *Úvěr a zadlužení feudálního velkostatku v předbělohorských Čechách. Finanční hospodaření pánů z Hradce 1560-1596*. Praha, 1985.

MACEK, Josef. *Česká středověká šlechta*. Praha, 1997.

MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích. Díl 1. Hospodářská základna a královská moc. Díl 2. Šlechta*. 2. vydání. Praha 2001.

MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích. Díl 3. Města. Díl 4. Venkovský lid, národnostní otázka*. 2. vydání. Praha, 2002.

MARTINOVSKÝ, Ivan. Vznik a počátky Vladislavského zřízení zemského. In JANÍŠ, Dalibor – MALÝ, Karel – PÁNEK, Jaroslav (eds.). *Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v českých zemích (1500-1619): sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 7. – 8. prosince 2000 v Praze*. Praha, 2001, s. 85-100.

MEZNÍK, Jaroslav. Česká a moravská šlechta ve 14. a 15. století. In *Sborník historický* 37, 1990, s. 7-36.

MEZNÍK, Jaroslav. *Venkovské statky pražských měšťanů v době předhusitské a husitské*. Rozpravy ČSAV. Řada společenskovední, roč. 75. Praha, 1965.

MÍKA, Alois. Majetkové rozvrstvení české šlechty v předbělohorském období. In *Sborník historický* 15, 1967, s. 45-75.

MILLER, Jaroslav. *Uzavřená společnost a její nepřátelé. Město středovýchodní Evropy (1500-1700)*. Praha, 2006.

MRVÍK, Vladimír Jakub. Pauperizace raně novověké nižší šlechty v Čechách a její (zkreslený) úbytek v pramenech hromadné povahy. In *Historická demografie* 40, 2016, č. 1, s. 1-47.

MÜLLER, Václav. *Svobodníci. Pokus o monografii ze sociálních dějin českých 15. a 16. století*. Praha, 1905.

NEUDERTOVÁ, Michaela. Život předbělohorské šlechty na Lounsku z pohledu pramenů městské provenience. In BOBKOVÁ, Lenka (red.). *Život na šlechtickém sídle v 16.-18. století: sborník příspěvků z konference na Pedagogické fakultě UJEP v Ústí nad Labem 30.-31. října 1991*. Ústí nad Labem, 1992 s. 65-73.

NOVOTNÝ, David. Lorenc Košín a "městská šlechta" v Heřmanově Městci. In *Sborník prací východočeských archivů* 11, 2007, s. 19-36.

NOVOTNÝ, Robert. Čest a urozenost v mentalitě pozdně středověké šlechty. In BOROVSÝ, Tomáš – JANIŠ, Dalibor – MALANÍKOVÁ, Michaela a kol. *Spory o čest ve středověku a raném novověku*. Brno, 2010 s. 54-68.

PÁNEK, Jaroslav. Český stát a stavovská společnost na prahu novověku ve světle zemských zřízení. In JANIŠ, Dalibor – MALÝ, Karel – PÁNEK, Jaroslav (eds.). *Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v českých zemích (1500-1619): sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 7. – 8. prosince 2000 v Praze*. Praha, 2001, s. 13-14.

PÁNEK, Jaroslav. Proměny stavovství v Čechách a na Moravě v 15. a v první polovině 16. století. In *Folia Historica Bohemica* 4, 1982, s. 179-217

PÁNEK, Jaroslav. Stavovství v předbělohorské době. In *Folia Historica Bohemica* 6, 1984, s. 163-219.

PETRÁŇ, Josef. Skladba pohusitské aristokracie v Čechách. Úvod do diskuse. In PETRÁŇ, Josef (ed.). *Proměny feudální třídy v Čechách v pozdním feudalismu. Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et historica* 1, 1976. Studia historica 14. Praha, 1976, s. 9-80.

POLIŠENSKÝ, Josef – SNIDER, Frederick. Změny ve složení české šlechty v 16. a 17. století. In *Československý časopis historický* 20 (70), 1972, č. 4, s. 515-526.

POLÍVKA, Miloslav. Některé aspekty vývoje stavovství v české společnosti předhusitské a husitské doby. In *Folia Historica Bohemica* 6, 1984, s. 17-56.

POLÍVKA, Miloslav. The Bohemian Lesser Nobility at the Turn of the 14th and 15th Century (on the Status of the Lesser Nobility in Bohemian Society on the Eve of the Hussite Revolution). In *Historica: Historical Sciences in Czechoslovakia* 25, 1985, s. 121-175.

ROUBIC, Antonín. *Hospodářské a sociální poměry v Chrudimi konce XV. st.* Nepublikovaná diplomová práce obhájená na Univerzitě Palackého v Olomouci v roce 1956.

RYBIČKA, Antonín. Dodatky k vypsání starších chrudimských rodin erbovních a patricijských. In *Věstník Královské české společnosti nauk*. Praha, 1889, s. 177-181.

RYBIČKA, Antonín. O erbovních a patricijských rodinách v XV. – XVII. století v m. Chrudimi usedlých.

In *Zprávy o zasedání Královské české společnosti nauk v Praze 1883*. Praha, 1884, s. 53-78

RYBIČKA, Antonín. Rodiny šlechtické v městě Chrudimi v století XV. – XVII. usedlé. In *Památky archaeologické a místopisné* 10, 1878, s. 27-42, 825-828.

SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl 1. Chrudimsko*. Praha, 1882.

STARÝ, Marek. Autonomní normotvorba stavovských korporací v předbělohorských Čechách. In SEHNÁLEK, David a kol. (red.). *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition*. Brno, 2009, s. 2695-2703.

STARÝ, Marek. Udělování erbu a stavu v českém zemském právu před a po Bílé hoře. In ŠÍŠMIŠ, Milan (red.). *Erbové listiny. Patents of Arms*. Martin, 2006, s. 121-131.

ŠIMŮNEK, Robert. Jan Smil z Křemže. K postavení nižší šlechty v jižních Čechách v první polovině 15. století. In *Jihočeský sborník historický* 66-67, 1998.

ŠIMŮNEK, Robert. Mikrosvět společenských vazeb drobné šlechty v pozdním středověku. Vladykové z

Radíče okolo poloviny 15. století. In *Středočeský sborník historický* 34, 2008 s. 3-36.

ŠIMŮNEK, Robert. Šlechta a města pozdního středověku: konfrontace či koexistence? In LUKAČKA, Ján – ŠTEFÁNIK, Martin a kol. *Stredoveké mesto ako miesto stretnutí a komunikácie*. Bratislava, 2010 s. 225-237.

ŠIMŮNEK, Robert. Šlechta a města v pozdním středověku: kontakty, konfrontace a geografický horizont (na příkladu Strakonice a Volyně). In *Historická geografie* 33, 2005, s. 197-247.

ŠIMŮNEK, Robert. Šlechta a město v pozdním středověku a raném novověku: Rokycany 1400-1600. In *Minulostí Západočeského kraje* 50, 2015, s. 72-149.

ŠMAHEL, František. Nástin proměn stavovské skladby Českého království od konce 14. do počátku 16. století. In JANIŠ, Dalibor – MALÝ, Karel – PÁNEK, Jaroslav (eds.). *Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v českých zemích (1500-1619): sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 7. – 8. prosince 2000 v Praze*. Praha, 2001 s. 71-84.

ŠMAHEL, František. Obrysy českého stavovství od konce 14. do počátku 16. století. In *Český časopis historický* 90, 1992, č. 2, s. 161-187.

TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku*. Pardubice, 1997.

TŘEŠTÍK, Dušan – POLÍVKA, Miloslav. Nástin vývoje české šlechty do konce 15. století. In ČIERNY, Ján – HEJL, František – VERBÍK, Antonín (red.). *Struktura feudální společnosti na území Československa a Polska do přelomu 15. a 16. století*. Praha, 1984, s. 99-133.

VANĚČEK, Václav. České sněmy za stavovské monarchie (od poloviny 15. století do počátku třicetileté války). In VANĚČEK, Václav (red.). *Česká národní rada, sněm českého lidu*. Praha, 1970, s. 103-116.

VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna. Vzestup a pád rodu erbu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. 2. vydání. Praha, 2012.

ZOUBEK, František. Živobyty drobné šlechty 16. století. Příspěvky historické z register soudu komorního. In *Památky archeologické a místopisné* 8, 1870, s. 330-348.

List of authors publications

RICHTER, David. Burian Závaš z Osenice a jeho nemovitostní transakce v Chrudimi v letech 1546-1568. In *Chrudimské vlastivědné listy* 23, 2014, č. 2, s. 16-19.

RICHTER, David. Francové z Liblic. Sonda do majetkového a sociálního postavení elitní rodiny v prostředí královského města v 16. století. In *Východočeský sborník historický* 29, 2016, s. 35-78.

RICHTER, David. Konec rodu Plesů Heřmanských ze Sloupna v Chrudimi. In *Chrudimský vlastivědný sborník* 19, 2015, s. 119-145.

RICHTER, David. Kšaft Řehoře Pouchobradského z Pouchobrad z roku 1539. In *Chrudimské vlastivědné listy* 4, 2014, č. 23, s. 21-23.

RICHTER, David. Majetková držba Andělů z Ronovce v předbělohorském období v Chrudimi. In *Východočeský sborník historický* 26, 2014, s. 135-178.

RICHTER, David. Panoši Bezchlebové z Koldína v pozdním středověku v Chrudimi. (1. část). In *Chrudimské vlastivědné listy* 26, 2017, č. 3, s. 10-15.

RICHTER, David. Panoši Bezchlebové z Koldína v pozdním středověku v Chrudimi. (2. část). In *Chrudimské vlastivědné listy* 26, 2017, č. 4, s. 10-11.

RICHTER, David. Spor mikulovického faráře a Jana mladšího Kapouna ze Svojkova o placení obilného ospy z let 1588-1593. In *Východočeský sborník historický* 32, 2017, s. 173-195.

RICHTER, David. Vlastníci hradu Rabštejnka a jejich rodiny v nejstarších chrudimských městských knihách. In *Chrudimské vlastivědné listy* 27, 2018, č. 1, s. 7-9.